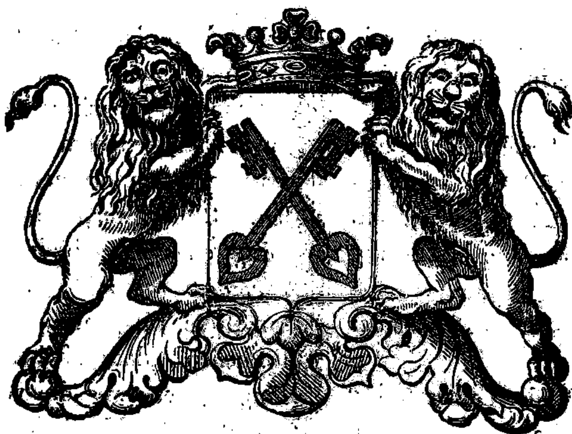
1850. N°. 103.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG, 23 AUGUSTUS.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 22 Augustus.

Voor de reis van Batavia naar Japan is dit jaar ingehuurd, het Nederl. Koopvaardijschip Delft, Gezagvoerder B. J. Muller. Het heeft den 23sten Junij de reis aanvaard, aan boord hebbende den Heer F. C. Rose, benoemd Opperhoofd over de Factorij van den Nederl. Handel op Japan.

— Naar men verneemt, verkeeren de Goudsche pijpen-fabrieken tegenwoordig bijzonder in bloei, hetgeen bij het aanzienlijk minder gebruik der pijp, ten gevolge van het bijna algemeen rooken van sigaren, wel opmerking verdient, en is toe te schrijven aan de bij uitstek groote bestellingen, die genoemde fabrieken uit Noord-Amerika ontvangen.

— Achtste vervolg der mededeeling betreffende al onze Overzeesche Bezittingen, door den Minister van Koloniën aan de Tweede Kamer. (Zie N°. 101.)

Het gouvernement der Moluksche eilanden is gesplitst in 4 residentien, Amboina, Banda, Ternate en Menado.

I. De Gouverneur der Moluksche eilanden is op de hoofdplaats Amboina gevestigd en beheert tevens deze residentie. Onder hem besturen adsistent-residenten de afdeelingen van Hila en Larieke, van Saparoea en van Haroeko. Europesche ambtenaren zijn daarenboven op Boeroe en te Wahaay op Ceram geplaatst.

De bevolking dezer residentie moet ruim 141,000 zielen bedragen. Een groot gedeelte daarvan vindt zijn bestaan in de teelt van kruidnagelen, die tegen vaste prijzen aan het Gouvernement worden geleverd.

Op het eiland Boeroe zijn sedert kort niet zonder vrucht pogingen aangewend tot verbetering en uitbreiding van den landbouw. In den aanvang van 1849 was aldaar eene uitgestrektheid van 44,325 vierkante roeden met padi of rijst beplant en had men er 140,000 koffijboomen aangekweekt.

II. Banda. Onder deze afdeeling zijn begrepen al de eilandgroepen, liggende zuidelijk en zuidwestelijk van daar tot aan Timor en zuidoostelijk tot aan Nieuw-Guinea.

Het is op de eigenlijke Banda-groep, met eene bevolking van ruim 4000 zielen, dat de Europesche ambtenaren zijn gevestigd en de teelt en bereiding te huis behoort der notenmuscaat en foelie, waarvan het product contractsgewijze door de planters of perkeniers tegen vaste prijzen aan het Gouvernement wordt geleverd.

De overige eilanden dezer residentie, buiten de Banda-groep, worden geschat op eene bevolking van ruim 72,500 zielen. Het gezag wordt daar uitgeoefend door middel van door het bestuur der Molukken aangestelde hoofden, voor zooveel noodig versterkt door eene periodieke zending van kleine oorlogsvaartuigen tot het beslechten van geschillen onder de bevolking en tot bevestiging der hoofden.

De totale bevolking der residentie zal, volgens de opgegeven cijfers, ongeveer 76,500 zielen beloopen.

III. Ternate. Dit gebied op de oostkust van Celebes grenst ten noorden aan de residentie Menado en ten zuiden aan het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden. Van en met de Bangaai-groep af, behooren alle eilanden, nabij of langs de kust gelegen, tot het onderhavig gebied.

De bevolking der geheele residentie Ternate, met inbegrip der onderhoorigheden op Celebes en Nieuw-Guinea, stelt men op ruim 326,000 zielen.

IV. De residentie Menado omvat het noordelijk gedeelte van Celebes, grenzende ten zuiden aan het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden en aan het gebied van Ternate op de oostkust van dat eiland, benevens de om en nabij gelegen eilanden, alsmede de noordelijk van Menado strekkende Sangiersche en Talautsche groepen.

Alleen de Menahassa of het bondgenootschap van Menado, den noordoostelijken uithoek van Celebes vormende, wordt regtstreeks bestuurd door den resident, die ter hoofdplaats Menado verblijf houdt. Overal elders is het beheer, onder leiding en toezigt van het gouvernement, bij speciale overeenkomsten overgelaten aan de kleine inlandsche vorsten.

De Menahassa met hare nijvere landbouwende bewoners brengt vooral cacao, rijst en koffij voort. De beide laatste producten, doch de rijst slechts tot eene bepaalde hoeveelheid, worden tegen vaste prijzen door de bevolking aan het gouvernement geleverd. Van Menado wordt ook rijst naar Ternate uitgevoerd. De levering van koffij bedroeg in 1844 5672 pikols, doch is sedert stijgende gebleven en in 1848 geklommen tot 12,452 pikols.

Timor en onderhoorigheden.

De betrekkingen onzer Compagnie op Timor dagteekenen reeds van het jaar 1613, en de grondslag van ons oppergezag berust hier op de aloude regten van den Sultan van Ternate op het onderhavig zuidoostelijk gedeelte van den Indischen Archipel. Naar mate de Compagnie de erkenning van haar gezag door de wapenen uitbreidde, bevestigde zij dit door het sluiten van overeenkomsten met de inlandsche vorsten en volken, die hare suzereiniteit erkenden. Nevens haar had zich echter ook de Portugesche regering op Timor staande gehouden, en bezit daar nog heden ten dage het oostelijke gedeelte des eilands.

De residentie Timor en onderhoorigheden bestaat uit de grootere westelijke helft van Timor, benevens de eilanden Samauw, Rotti, Savoe, Sumba, Flores (het oostelijk gedeelte), Adenara, Solor, Lomblem, Pantar, Ombaai en al de tusschen- en omliggende kleinere eilanden.

Het Nederlandsch gouvernement oefent binnen dat gebied, krachtens de bestaande tractaten en door aanstelling der hoofden, zijn gezag middellijk uit. De resident houdt verblijf ter hoofdplaats Koepang en heeft uit den aard der zaak met den gang van het bestuur der naburige vorsten en hoofden eene meer regtstreeksche bemoeijenis.

Op Timor zelf zijn daarenboven Europesche posthouders geplaatst te Tfalarang, Babauw, Pritty en Amarassie, zoomede op Solor en Lawaijang, op Ombaai te Alor en op het eiland Rotti.

De bevolking van Timor is gesplitst in twee groote volksstammen, de Bellonezen en de Timorezen. De eersten bewonen het oostelijke gedeelte des eilands, en de laatsten, waarvan de Koepangnezen zich weder eenigzins onderscheiden, hebben het westelijke gedeelte ingenomen. Zij bezit hare eigene inlandsche vorsten.

De bevolking der geheele residentie wordt bij gissing geschat op c. c. 800,600 zielen, waarvan ongeveer 250,000 voor het Nederlandsch gebied op het eiland Timor zelf. De haven van Koepang is voor den grooten handel opengesteld.

Bali en Lombok.

Deze eilanden zijn oostelijk van Java, in deszelfs onmiddellijke nabijheid, gelegen.

Bali wordt gerekend eene bevolking van omstreeks 800,000 zielen te bezitten en is verdeeld in verschillende kleine Staatjes.

Lombok, ook Sassak en Selaparang genoemd, was weleer mede in meerder Staatjes gesplitst. Later door de destijds op Karang-assem regerende Balische Vorsten-familie veroverd, staat het thans onverdeeld onder het gezag van den Vorst van Mataram, aldus naar zijne hoofdplaats genoemd. De oorspronkelijke Sassaksche bevolking wordt geschat op 380,000 zielen; terwijl ongeveer 20,000 Balinezen als overheerschers des lands aldaar zijn gevestigd.

Onze Compagnie heeft steeds veelvuldige betrekkingen onderhouden met deze twee eilanden.

De Handel-maatschappij, opmerkzaam geworden op de handelsvoordeelen, die Bali scheen te kunnen opleveren, plaatste in 1839 te Koeta, gelegen binnen het gebied van Badong, een handels-etablissement, dat intusschen sedert wegens geleden verliezen weder door haar is verlaten geworden.

Inmiddels had allengs het gevoelen veld gewonnen, dat wij op deze zoo naburige eilanden onzen invloed krachtiger behoorden te doen gelden en niet langer, als 't ware onder den rook van Java, de uitoefening konden dulden van een oud en ingeworteld onmenschelijk gebruik, op Bali zoowel als op Lombok heerschende en onder den naam van *tawan karang* (klipregt) bekend. Volgens dat gebruik vielen de vaartuigen, op de kusten dier eilanden strandende, daardoor met hunne geheele lading en eigendom toe aan den Vorst, wien de kust behoorde; terwijl de opvarenden daarenboven nog aan de grootste mishandelingen waren blootgesteld. De nadere zending van een Hoofd-Officier verschafte ons eenige meerdere kennis van den inwendigen toestand der beide eilanden en deed de overtuiging rijpen, dat er maatregelen moesten worden genomen tot opheffing van het klipregt.

In den loop der jaren 1841 tot en met 1843 sloot men achtervolgelijk met al de Vorsten van Bali en Lombok, en bijzonder met dien van Klonkong als oppervorst, overeenkomsten, welke, nevens de erkenning van het Nederlandsch oppergezag over de gezamenlijke Rijkjes, waarvan het bestuur evenwel aan de eigen Vorsten bleef overgelaten, de afschaffing inhielden van het klipregt tegen vaststelling van een billijk bedrag voor, en der wijze van regeling van het bergloon der gestrande goederen.

Het bleek intusschen al spoedig, dat die overeenkomsten alléén niet voldoende waren, om het oogmerk te bereiken, en de plundering en berooving der op de Balische kusten gestrande vaartuigen duurden voort.

Men besloot, de eerbiediging der overeenkomsten door de kracht der wapenen te verzekeren. De vermeestering van Bleling op den 28sten en van Singaradja, de hoofdplaats van den Vorst van Bleling, op den 29sten Junij 1846 leidde tot de onderwerping der onwillige Vorsten. Maar ook deze bestraffing deed zich in hare gevolgen als onvoldoende kennen.

Een nieuwe togt tegen de drie verbonden Vorsten volgde in 1848, zonder gelijk bekend is, tot voldoende uitkomsten te leiden.

De loop, welken de zaak had genomen, vorderde, dat de onderneming werd hervat. Eene derde expeditie had in 1849 plaats. De verovering van Djagaraga op den 16den April, gevolgd door de tuchtiging van Karang-assem en Klonkong, besliste de overwinning, met het leven van den opperbevelhebber betaald. De Vorsten van Bleling en Karang-assem hadden den dood gevonden; die van Klonkong beleed met zijne medestanders schuld en onderwierp zich.

Het oogenblik was gekomen, om den staat van zaken op Bali zoodanig te regelen, dat die meerder waarborgen van duurzaamheid aanbood. Men meende daartoe beter te zullen geraken door eene versterking der Vorsten, die onze zijde hadden gekozen, ten koste van hen, die voor de tweede maal zich tegen ons gezag hadden verzet, dan door eene dadelijke inbezitneming en vestiging.

In de plaats der heffing van eene oorlogsschatting, trad de geheele verbeurdverklaring der Rijken van Bleling en Karang-assem. Het eerste wees men toe aan den Vorst van Banglie, een trouwen bondgenoot, — het laatste aan den Vorst van Mataram of Lombok. Djembrana werd als zelfstandige Staat onder zijne oude Vorsten hersteld. De redoute te Bleling, wier doel was vervallen, brak men op.

Overeenkomsten met de verschillende Vorsten aangegaan, bevestigden ons oppergezag en lieten het bestuur in hunne handen, doch handhaafden de afschaffing van het klipregt. (*Vervolg hierna.*)

's GRAVENHAGE, 22 Augustus.

De verkoop der Teekeningen die den 19den was begonnen, is den 20sten zeer belangrijk geweest. Daar onder waren de volgende nommers: No. 6 Raphaël Sanzio, Portret van een bejaard Man *f* 3200; Nos. 8 tot 15 da Vinci, de Apostelen *f* 8000; No. 42 Raphaël, studie van het hoofd eener Madonna *f* 1700; Nos. 45 en 46 idem, studie voor eene zijner schilderijen; No. 49 idem, Christus bij het graf *f* 6900; No. 70 idem, studie van verscheidene academische figuren *f* 1510; No. 79 idem, de aankondiging *f* 1075; No. 109 idem, eene ronde teekening *f* 1050; No. 125 toegeschreven aan Michel Angelo, de droom van Michel Angelo *f* 1200; No. 136 da Vinci, twee studien *f* 1025; No. 139 Corregio, studie van Johannes *f* 1100; No. 158 Michel Angelo, eene Madonna met het kind Jezus en Johannes *f* 1800; No. 169 idem, de H. Familie *f* 1300; No. 174 Raphaël, Christus bij het graf *f* 2000.

De geheele opbrengst van het tot nu toe verkochte is geweest *f* 1,209,183.

— Den 19den dezer heeft aan het Ministerie van Binnenl. Zaken de aanbesteding plaats gehad:

1o. Van het volbrengen en verdiepen van het aanvoer-kanaal, of van het gedeelte der hoofd-waterleiding naar het stoompomp-werktuig de Lijnden, met het doortrekken der rijzen-hoofden ter wederzijden van dit kanaal voor de verdere droogmaking van het meer. Dat werk is aangenomen door Kalis te Sliedrecht, voor eene somma van *f* 1275.

2o. Van het maken van twee vakken der hoofdvaart door den grooten Meer-polder, in de nabijheid van den Leeghwater, benevens de verdieping van een vak der kruisvaart bij den Cruquius, welk werk is aangenomen door van Spanje, te Sliedrecht, voor eene som van *f* 13,486.

— Sedert eenige maanden hebben de buitenlandsche dagbladen met veel lof melding gemaakt van een Panorama der Missisipi, 't welk, op een doek van niet minder dan eene mijl lengte geschilderd, den loop dier rivier, van de watervallen van St. Laurent tot aan den Oceaan, vertoont. Het aldus voorgestelde schilderachtige gedeelte van den Missisipi is 600 mijlen lang en loopt door of langs 9 der Vereenigde Staten. De eigenaars van dit reusachtig kunststuk, waaraan de schilder 14 jaar besteed heeft, zijn alhier aangekomen en zullen in den Koninklijk-Franschen Schouwburg hun tafereel ter bezigtiging stellen. Zij hopen, dat hun fraai en in zijn soort eenig Panorama dezelfde bewondering en belangstelling zal wekken, als daaraan te Londen, Parijs en Brussel zoo ruimschoots is ten deele gevallen.

AMSTERDAM, 21 Augustus.

Naar men verneemt zal met den eersten September aanstaande, het nieuw Cellulair Huis van arrest en justitie te Amsterdam worden betrokken, en zijn bereids eenige ambtenaren tot dat einde aangesteld, als onder anderen: tot Directeur van gemeld gesticht, F. Mulder en tot commies-opzigter H. van Dueren. Terwijl tot cipier van het huis van bewaring en gevangenis voor jeugdige vrouwelijk veroordeelden, in de plaats van genoemden F. Mulder, is benoemd H. Boshard.

— Volgens uit Berlijn te Wezel ontvangene berigten zoude de verlenging van den Rijnspoorweg naar Pruissen, zoo goed als beslist zijn. Wij vernemen er bij, dat alsdan het spoor zal vernaauwd worden en dat de Holl. Spoorweg-Maatschappij bereid zoude zijn, de locomotiven en voertuigen, die daardoor onbruikbaar zouden worden, over te nemen. (*Hdbl.*)

HAARLEM, 21 Augustus.

De gunstige uitslag van de onlangs, bij gelegenheid van het Muziek-feest, hier ter stede gegevene volksvermaken heeft bij velen de overtuiging doen geboren worden, dat dergelijke uitspanningen op den geest der volks-menigte niet dan heilzaam kunnen werken, en eenige ingezetenen, welke zich destijds met de regeling van die vermaken belast hadden, aangespoord, om aan hunne stadgenooten het ontwerp aan te bieden eener Vereeniging van Volksvrienden, ten oogmerk hebbende, om zoodanige feesten nu en dan te herhalen. Dit ontwerp heeft dadelijk bijval gevonden, en door veelzijdige deelneming en ruime bijdragen is die Vereeniging, den naam voerende van *Door vermaak tot nut*, in weinige dagen tot stand gekomen. Haar doel is: betamelijke uitspanning der groote menigte, en veredeling van de volks-vermalijkheden, door afwisseling met nuttige ligchaams-oefeningen. Zij hoopt, langs dezen weg die vermaken dienstbaar te doen worden aan de bevordering van de zedelijkheid des volks.

Gisteren namiddag (Hartjesdag) heeft het eerste van die door de genoemde Vereeniging te geven feesten plaats gehad. Op het exercitie-veld buiten de Nieuwpoort waren daartoe verscheidene toebereidselen gemaakt, en ettelijke personen hebben met ijver gedongen naar de voor het mastklimmen, hardloopen, springen, enz. uitgeloofde prijzen. Ofschoon het weder niet gunstig was, en vooral de stof, bij een hevigen wind, zeer hinderlijk, waren echter de toeschouwers talrijk. Het aangekondigde schieten naar den vuurwerk-vogel is door den in den avond gevallen regen verhinderd. Voor 't vorige is dit feest in de beste orde en, naar het schijnt, tot algemeen genoegen afgeloopen.

BREDA, 16 Augustus.

Dezer dagen liet de korenmolenaar B., in het naburig dorp Etten, een aan hem toebehoorend bouwvallig pand slechten, waarbij men veel moest graven. Twee der werklieden stieten eenige malen, toen zij reeds eene aanmerkelijke diepte hadden bereikt, op harde voorwerpen; al aanstonds dacht men dat hier een schat begraven zou kunnen zijn, en ook inderdaad dit bevestigde zich weldra, want men vond drie ouderwetsche steenen kannen, met allerlei figuren aan den buitenkant voorzien, die gevuld waren met gouden muntspeciën en penningen, waarvan sommigen de grootte hebben van een Louis d'or. Naar men zegt zouden op eenige dier stukken de woorden te lezen zijn: In het jaer Eenduizend onzes heiren Jezum Christum.

MAASTRICHT, 18 Augustus.

In den avond van den 15den dezer, tusschen 5 en 6 ure, is ten gevolge van een hevig onweder, vergezeld van hevige stortregens, de bliksem geslagen in den toren van de Nederduitsche Hervormde kerk te Stevensweert. Dit voorval heeft nog al aanmerkelijke schade aangebragt, en nagenoeg alle glasruiten zijn daardoor gebroken geworden. Men mag zich evenwel nog gelukkig achten dat er geen brand op gevolgd is.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 19 Augustus.

H. M. en haar Gemaal zijn naar Ostende vertrokken, om er eenige dagen bij de Koninklijke familie door te brengen.

— De Commissie uit het Huis der Lords, benoemd om onderzoek te doen naar de beste middelen om den slavenhandel te stuiten, heeft in haar verslag te kennen gegeven, dat het tot nog toe gevolgde stelsel van blokkering en aanhouding ter zee moest in stand blijven.

— Het van hier naar Bombay bestemde schip Zealand is den 11den Julij op 14o br. 26o l. in brand geraakt en geheel door de vlammen verteerd; de 50 personen, die zich aan boord bevonden, zijn, na eenigen tijd in de booten te hebben omgezworven, gelukkig door het Fransche schip Panurge opgenomen en te Plymouth aangebragt. Schip en lading hadden eene waarde van 40,000 £.

— In Hydepark is thans een aanvang gemaakt met de werkzaamheden aan het voor de groote, in 1851 hier te houden Tentoonstelling van voorwerpen der nijverheid van alle volken. De daarvoor met palen enz. afgezette plaats beslaat eene lengte van 740, en eene breedte van 112 yards (nagenoeg 680 en 102 ned. ellen); doch het gebouw zelf zal niet die uitgebreidheid hebben.

— De berigten over den aardappel-oogst in Ierland luiden meer gunstig; ook ten aanzien van de graan-gewassen wordt eenige verbetering gemeld.

FRANKRIJK.

PARIJS, 20 Augustus.

De Regering zou voornemens zijn, om, even als de Engelsche en Russische gedaan hebben, eenen buitengewonen Gezant naar Kopenhagen te zenden, en wel den Heer de Bacourt, die een zeer bedreven diplomaat is. — De te Cherbourg zich bevindende vloot zou last bekomen hebben, om zich op het eerste bevel naar de Oostzee te begeven.

— Volgens het zeggen van ooggetuigen maakt de Voorzitter geen zeer gunstigen indruk bij de menigte. Zijne gelaatstrekken zijn uitermate koel en drukken vermoeijenis, ja dikwerf verveling uit. Vooral is de indruk ongunstig, als hij zich te voet vertoont. Velen willen het daaraan toeschrijven, dat hij dikwerf zoo koel wordt ontvangen. Zoodra hij te paard stijgt, is de indruk beter.

Het schijnt te blijken, dat de Voorzitter zijne gevoeligheid niet kan onderdrukken over de handelwijze der voorname Legitimisten, die juist dit oogenblik hebben waargenomen om te Wiesbaden den Graaf van Chambord een bezoek te brengen.

Terwijl de Voorzitter de departementen bezoekt, neemt het aantal der Legitimisten, die den Graaf van Chambord te Wiesbaden gaan begroeten, dagelijks toe.

Hij schijnt inmiddels niet te duchten, dat in de gegevene omstandigheden de Legitimisten iets ernstigs tegen hem zullen ondernemen. Hij schijnt meer en meer eene vorstelijke levenswijs te willen aannemen. Zijn Ordonnans-officier Fleury is dezer dagen uit Engeland teruggekomen met 25 paarden, waaronder twee spannen, elk van zes paarden, voor het rijtuig, waarvan de Voorzitter bij plegtige gelegenheden gebruik wenscht te maken.

— De beroemde Romanschrijver de Balzac is na een smartelijk lijden den 18den overleden. Hij leefde sedert eenigen tijd in groote afzondering op de villa Beaujou bij de voorstad du Roule.

SARDINIE.

TURYN, 15 Augustus.

De *Köllnische Zeitung* berigt van daar onder anderen het volgende:

» Het geregtelijk onderzoek tegen den Aartsbisschop Franzoni heeft tot de ontdekking van een groot aantal medepligtigen geleid. Bij de Dominikanen en de Padri Oblati zijn belangrijke papieren in beslag genomen, waaruit blijkt, dat het voornemen bestond, om het volk tot den burgeroorlog aan te zetten, ten einde vreemde tusschenkomst noodzakelijk te maken. De Regering heeft besloten, die beide orden te verbannen. — Gisteren liep het gerucht dat er een complot ontdekt was, hetwelk, behalve de opruijing tegen de Regering, ook eenen aanslag tegen den persoon des Konings ten doel had. Talrijke volkshoopen verzamelden zich voor het klooster der Dominikanen, en gaven aan hunne verbittering door fluiten en schreeuwen lucht. Herhaaldelijk riep men, dat die geestelijken terstond moesten worden uitgedreven. Toen de houding der menigte dreigender werd, verscheen gelukkig eene afdeeling nationale gardes en gendarmes, om het klooster te beschermen en het volk uiteen te drijven.

» De spanning waarmede men berigten uit Rome te gemoet ziet, is buitengewoon groot. Intusschen gaat de Regering voort met het nemen van krachtige maatregelen. Aan eenige Pastoors is tegen aanstaanden Zondag het prediken ten strengste verboden, daar men van hen verwacht dat zij van den kansel het volk zullen trachten op te ruijen. Gisteren zijn een aantal personen van geestelijken en wereldlijken stand, die door in beslag genomen papieren zwaar gecompromitteerd waren, in hechtenis genomen. Bij eene lijkdienst voor den overleden Minister Santarosa gehouden, was eene ontelbare menigte van alle kanten toegevloeid.

— In Savoye hebben de maatregelen der Regering tegen de geestelijkheid een ongunstigen indruk gemaakt, en onder de bevolking aldaar heerscht groote gisting.

— Het Weener dagblad van Lloyd, sprekende over de jongste voorvallen in Turyn, laat zich aldus uit:

» Bij de ernstige botsingen welke thans in Italië ontstaan, heeft de H. Stoel zich tegenover Sardinië in eene zwakkere positie gesteld, dan hij zoo ligt had kunnen aannemen. Zelfs het meest kerkelijk gezinde deel van het Italiaansche volk heeft een volstrekten afkeer van eene willekeurige regering en eene slechte administratie, en ongelukkig is de Kerkelijke Staat met het een zoowel als met het ander in eene buitengewone mate behebt. Het is eene daadzaak, welke men zich zoo gaarne zou ontveinzen, maar welke ieder die de waarheid lief heeft, erkennen moet, dat de landen toevertrouwd aan het wereldlijk bewind van het opperhoofd der Katholijke Christenheid, altijd slechter geregeerd zijn en nog worden, dan eenig ander land in Europa. Nu is het wel geen logische gevolgtrekking, dat, dewijl de H. Vader zijn land naar absolutistische beginselen regeert, en naar geen beginselen hoegenaamd administreert, het Sardinische ministerie daarom geregtigd zou zijn de maatregelen ten uitvoer te leggen, die het ten aanzien van kerkelijke aangelegenheden genomen heeft. Maar het volk, en vooral het Italiaansche volk, redeneert niet logisch. Een deel daarvan zal het kerkelijk oppergezag van den Paus miskennen, alleen omdat het ontevreden is over de wijze, waarop hij zijn wereldlijk gezag uitoefent. En vele anderen zullen aan het Ministerie Siccardi hunne ondersteuning schenken, niet omdat zij zich met zijne godsdienstige begrippen vereenigen, maar omdat zij met zijne constitutionele denkwijze overeenstemmen. Indien de wereldlijke regering van den H. Stoel slechts ten halve den naam van goed verdiende, dan zou het hem geen groote moeite kosten, om aan zijn geestelijk gezag in geheel Italië eene onbepaalde gehoorzaamheid te verzekeren. Maar zoo als de staat van zaken thans ongelukkig aldaar is, zullen de in Italië bestaande botsingen ongetwijfeld van een ernstigen en dreigenden aard worden."

ITALIË.

ROME, 9 Augustus.

De Oostenrijksche Gezant heeft aan de Regering eene nota overhandigd, waarin sterk verlangd wordt, dat het tegenwoordig regeringsstelsel verlaten worde, een regelmatige, constitutionele regering ingevoerd en eene amnestie worde verleend.

— Te Florence zal eerlang een ontwerp van wet openbaar gemaakt worden, op de regeling van het openbaar middelbaar en lager onderwijs in Toscane, zoodanig als dit door den Staatsraad is opgesteld. Daarbij wordt op den voorgrond geplaatst, dat de leerstellingen en de zedeleer der R. K. kerk den grondslag van het onderwijs behooren uit te maken, en dat het toezigt over dit onderwijs uitsluitend aan de geestelijkheid moet worden opgedragen. Verder wordt daarbij bepaald, dat de kinderen en jongelieden, welke niet bestemd zijn, om die godsdienst te belijden, de openbare scholen kunnen bijwonen, maar daarvoor verpligt zullen zijn, om bij de op dezelve te houden godsdienstoefeningen tegenwoordig te wezen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 17 Augustus.

Gisteren is Z. M. in gezelschap van den Generaal Grünne naar Ischl vertrokken. De Ministerraad zal zich hier blijven ophouden. Niemand der Keizerlijke familie bevindt zich thans hier.

— De Lloyd deelt mede, dat het leger te Voralberg, sterk 30,000 man, alsmede het 10de bondscorps bestemd zijn, om ten spoedigste in Holstein binnen te rukken en Sleeswijk te bezetten, ten einde de bestaande tractaten te handhaven. De Aartshertog Albert is tot Opperbevelhebber van die troepen benoemd.

— De brand te Krakau heeft eene schade van 30 millioen guldens veroorzaakt.

— Er werden den 11den te Triëst, 6 kanonneerbooten van stapel gelaten, welke binnen 10 weken gebouwd waren.

FRANKFORT.

19 Augustus.

De nieuwe Bisschop te Maintz, v. Ketteler, heeft aan de geestelijken van zijn Bisdom te kennen gegeven, dat hij een gedeelte van zijn inkomen bestemd heeft tot het verfraaijen der Domkerk aldaar, en hen uitnoodigt hetzelfde te doen, daar hunne inkomsten over het algemeen de behoeften overtreffen.

— De Rector der Leipziger Hoogeschool heeft volgens eene volmagt van het Ministerie van Eeredienst, 21 Hoogleeraren vervallen verklaard van hun lidmaatschap in den Akademischen Senaat, wegens hunne weigering om deel te nemen aan de benoeming van eenen Afgevaardigde der Hoogeschool voor de Eerste Kamer.

— Het te kort in de Saksische schatkist beloopt bijna 2 millioen thl. De Eerste Kamer heeft het voorstel der Regering goedgekeurd, om daarvoor eene leening te sluiten.

— Bij gelegenheid van het vrede-congres, hetgeen hier eerdaags zal gehouden worden, worden vele vreemdelingen verwacht. Uit Engeland hadden zich alleen 500 personen aangemeld, onder welke men ook de Amerikanen moet rekenen. Onder anderen zullen daaraan deel nemen uit Engeland: R. Cobden, uit Frankrijk: V. Hugo, E. de Girardin, uit België: Ducpetiaux en Visschers.

STADS BERIGTEN.

De Voorzitter van den Raad der Gemeente *Leyden* noodigt bij deze de Kiesgeregtigden in het district *Leyden* uit, om tot bevordering der orde en ten einde het verkiezingswerk, door oogenblikkelijke talrijke opkomst niet te bemoeijelijken, bij de aanstaande keuze van Leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op Dingsdag den 27sten dezer maand, van 's morgens *negen* tot 's namiddags *vijf* ure, hunne Stembiljetten te willen inleveren op de volgende wijze:

Voor hen wier familienaam begint met de letters:

A, B en C tusschen 9 en 10 ure. D, E en F tusschen 10 en 11 ure. G en H tusschen 11 en 12 ure. I, J en K tusschen 12 en 1 ure. L, M en N tusschen 1 en 2 ure. O, P, Q en R tusschen 2 en 3 ure. S, T en U tusschen 3 en 4 ure. V, W, Y en Z tusschen 4 en 5 ure.

Zullende evenwel ingevolge het slot van art. 61 der Kieswet, alle de op het oogenblik van het verstrijken van den tijd in de zaal aanwezige Kiezers nog tot de bus, vóór hare sluiting, ter inlevering hunner Stembriefjes worden toegelaten.

Nog wordt herinnerd, dat ingevolge art. 61 der Kieswet van onwaarde zijn de briefjes, die het zegel van het hoofddistrict missen, die onderteekend zijn; geen persoon duidelijk aanwijzen; niet ingevuld zijn; andere stembriefjes omvatten of daaraan opzettelijk zijn vastgehecht.

De Voorzitter voornoemd,

Leyden, 19 *Augustus* 1850. DU RIEU.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, brengen mits deze ter kennisse van de belanghebbenden, dat van den Heer Controleur der Directe Belastingen zijn ontvangen twee aanvullings Kohieren voor de Belasting op het Personeel en de Patenten, dienst 1850 en 1851, welke op den 16den dezer maand zijn executoir verklaard, en op heden aan den Heer Ontvanger verzonden.

DU RIEU.

Leyden, 22 *Augustus* 1850. Ter ordonnantie van dezelve,

V. PUTTKAMMER.

MAATSCHAPPIJ VAN NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE.

Met betrekking tot de in Junij l. l. op nieuw uitgeschrevene Prijsvraag: *Een geschiedkundig overzigt van de Kloosters en Abdijen in de voormalige Graafschappen van Holland en Zeeland enz.*, te beantwoorden vóór of op 31 Dec. 1851 — brengt de Ondergeteekende ter kennis des publieks: dat hem is opgedragen, om op aanvrage onder eene letter, aan degene die naar deze Prijsvraag willen schrijven, ten hunnen koste *kopij* af te geven van de voornaamste aanmerkingen der adviseurs op de in den jare 1848 ingekomene, zoowel als van die op de in dezen jare 1850 ingezondene, en nu ten deele omgewerkte, Prijsverhandeling (zie ook *K. en L. Bode*, 1850 n°. 27.)

J. T. BODEL NIJENHUIS,

Leyden, *Augustus* 1850. Secretaris der Maatschappij.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft een eervol emeritaat op verzoek verleend aan Ds. A. L. Everwijn, te Voorthuizen.

ADVERTENTIEN.

Heden verloste van eene DOCHTER, WILHELMINA MARIA DE GRAAF, Echtgenoot van
LEYDEN, 18 Augustus 1850. G. W. VAN DER SPRUYT.

Voor de vele bewijzen van deelneming bij het afsterven van onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder betoond, betuigen wij onzen hartelijken dank.

D. A. KELDER,
LEYDEN, 22 Augustus 1850. Uit aller naam.

De bekende en onbekende Schuldeischers van den Gefailleerden H. VAN MOURIK, *Kruidenier*, wonende te *Leyden*, worden andermaal **opgeroepen**, om te verschijnen ter Vergaderkamer der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, op Maandag den 2den September 1850, des middags ten één ure, ten einde hunne **Schuldvorderingen** te doen verifiëren.

Mr. P. VAN OUTEREN,
Curator.

CURATELE.

Bij Vonnis van de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, van den twintigsten Augustus 1800 vijftig, is de persoon van CORNELIS OPDAM, te *Voorschoten* woonachtig, op een daartoe ingediend Verzoekschrift zijner Echtgenoot MARIJTJE DE ROOS, op grond van Onnoozelheid gesteld onder Curatele.

Geschiedende deze openbaarmaking ter voldoening aan Artikel 498 van het Burgerlijk Wetboek.

De Procureur voor de verzoekster geoccupeerd hebbende,
A. A. DILLIÉ.

(*Ten deze is Kosteloos geprocedeerd.*)

Alle Kiesgeregtigden van het District *Leyden*, waarbij de Gemeenten *Soeterwoude* en *Voorschoten* begrepen zijn, worden bij deze uitgenoodigd om zich op Maandag den 26sten Augustus aanstaande des namiddags ten 5 ure, in het Stads-Locaal op de Breedestraat te *Leyden*, met de Ondergeteekenden te vereenigen tot het houden eener **proefstemming** voor *Zes* Leden der Provinciale Staten van Zuid-Holland.

P. H. BARON TAETS VAN AMERONGEN.
M. COUVÉE.
Mr. M. H. A. LISMAN.
P. VAN GEER.
C. R. BENTFORT VAN VALKENBURG, te *Soeterwoude*.
Jhr. J. A. POMPE VAN MEERDERVOORT, te *Voorschoten*.

Leyden, 22 *Augustus* 1850.

De Gemeentebesturen van *Leyderdorp* en *Soeterwoude* herinneren, bij deze alle belanghebbenden, dat de Kermis of Jaarmarkt van *Leyderdorp* een aanvang neemt op **Maandag** den 2den September e. k. en eindigt op **Zaturdag** den 7den September daaraanvolgende, en dat de Kermistijd voor de Gebuurten aan den Hoogen Rijndijk en in de Weipoort onder *Soeterwoude*, insgelijks binnen dezelfde dagen bepaald blijft.

PUBLIEKE VERPACHTING EN VERHURING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN zijn van meening, op het Raadhuis derzelve Stad, op Maandag den 26sten Augustus 1850, des middags ten *twaalf* ure, aan den meestbiedenden in het Openbaar:

1°. Te VERPACHTEN, het waarnemen en ophalen van de BRUG, over den Rijn, tegen over de Kerk in *Leyderdorp*, mitsgaders het passagegeld van het HEK op dezelve brug staande; als mede de bewoning en het gebruik van een dubbeld HUIS EN ERVE, geteekend No. 178, waarin de HERBERGIERS- en TAPPERSNERING wordt uitgeoefend, benevens de Koe- en Paardenstallingen, Wagenschuur en verdere Getimmerten, gelegen in de Kerkbuurt aan het Schouwpad bij de voornoemde brug, voor den tijd van ZES jaren, ingaande 1 Januarij 1851, en zullende eindigen 31 December 1856. En

2°. Te VERHUREN, het beweiden van twee stukken LAND, gelegen buiten de Witte-Poort dezer Stad, in den Boschhuizer-Polder in de Gemeente *Soeterwoude*, voor den tijd van ZES jaren, ingaande Kersmisdage 1850, en zullende eindigen ten zelve dage 1856.

Zullende de voorwaarden van heden af, dagelijks (uitgezonderd de Zondagen) ter Rekenkamer op het Raadhuis dezer Stad ter lezing liggen, van 's morgens *tien* tot 's namiddags ten *een* uur.

FRANSCHE PIANINO'S.

Door bijzondere gelegenheid *uit de Hand te Koop*, twee uitmuntende 6½ Octaafs PIANINO'S in Palisanderhouten Kast, uit de beroemdste Fabrieken te Parijs, alsmede een Engelsch 6 Octaafs PIANO en een 6 Octaaf PIANO, bijzonder geschikt om te leeren, voor eenen geringen prijs. Te bevragen bij N. F. TAVERNE, Ouden Rhijn, te *Leyden*.

Aan het Kantoor van **D. J. LE NOBEL**, Haarlemmerstraat, Wijk VI. No. 488, te *Leyden*, zijn in de afgeloopene 211de Staats-Loterij getrokken, op:

No. 15735 de Prijs van *f* 5,000,
No. 15793 » » » - 2,500,

En zijn nu weder op nieuw te bekomen voor de 212de Staats-Loterij HEELE EN GEDEELTEN VAN LOTEN. De Trekking begint op Maandag den 16den September aanstaande.

Bij den Boekhandelaar D. J. COUVÉE, ziet het licht:
ANTWOORD aan den Heer W. H. DE VRIESE, door C. L. BLUME.
Prijs 15 Cents.
Wordt niet in Commissie verzonden.

Berigt voor diegenen welke aan verlamming lijden enz. Buitengewone genezing door de Zalf en Pillen van Holloway.

Afschrift van een brief van den Kapitein E. F. Ferris, bij de leger afdeeling van Rumpore, gedagteekend uit Rohileund in Indien den 15den Januarij 1849 aan den Professor HOLLOWAY. Mijnheer, ik houde het voor zeer nuttig dat uw geneesmiddel algemeen bekend worde, en ik neem de vrijheid u kennis te geven van eene bewonderenswaardige genezing waarvan ik persoonlijk getuige ben geweest. Eene oude vrouw was sedert twee jaren aanhoudend bedlegerig geweest, en had van af de heupen, geheel en al het gebruik harer beide beenen verloren, hare ledematen schenen als het ware geheel dood, en waren volkomen gevoelloos, en nu is zij, door het gebruik uwer *Zalf* en *Pillen* geheel hersteld. (Was geteekend) E. F. Ferris.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.
Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, te *'s Hage* bij W. C. VAN DORT en te *Gouda* bij J. A. P. F. VAN DER HEYDEN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 19 Augustus.

			Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½	pCt.	57$\frac{3}{16}$	57$\frac{1}{4}$	57$\frac{3}{16}$
Dito Certificaten	» 3	»	68$\frac{7}{16}$	68$\frac{1}{2}$	68$\frac{7}{16}$
Dito dito	» 4	»	88$\frac{5}{16}$	88$\frac{1}{4}$	88$\frac{3}{16}$
Amortisatie Syndicaat	» 3½	»	88$\frac{1}{2}$	—	—
Handelmaatschappij	» 4½	»	171$\frac{1}{4}$	—	—
O. I. Leening	» 4	»	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg	»		60$\frac{1}{2}$	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» 4½	»	—	—	—
Haarlemmermeer	» 5	»	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	105$\frac{1}{2}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	—	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	—	—	—
Dito 1840	» 4	»	89	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	88$\frac{7}{8}$	—	—
Dito dito Nieuwe	» 4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	—	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	—	—	—
POLEN, Obligatiën	» 4	»	—	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl. 250	*f*		—	—	—
Dito dito 1835	» 500	»	—	—	—
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	à 5	pCt.	12$\frac{1}{8}$	12$\frac{3}{8}$	12$\frac{5}{16}$
Dito dito Onbep. Stukken	» 5	»	12	12$\frac{1}{4}$	—
Dito Obligatiën	» 3	»	—	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	33$\frac{5}{16}$	33$\frac{3}{8}$	33$\frac{5}{16}$
Coupons Ardoins			8$\frac{1}{16}$	8$\frac{3}{16}$	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5	»	—	—	—
Dito	» 4	»	—	—	—
Dito Metall.	» 5	»	78$\frac{3}{4}$	78$\frac{7}{8}$	—
Dito Nieuwe	» 5	»	83$\frac{5}{8}$	—	—
Dito 1847	» 2½	»	42$\frac{1}{2}$	42$\frac{11}{16}$	42$\frac{11}{16}$
BELGIE, Banc.	» 2½	»	47$\frac{9}{16}$	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½	»	47$\frac{5}{8}$	47$\frac{11}{16}$	47$\frac{11}{16}$
BRAZILIE, 1824 100 £	5	»	—	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 3	»	37$\frac{5}{16}$	37$\frac{3}{8}$	—
Dito dito	» 4	»	36$\frac{11}{16}$	36$\frac{3}{4}$	36$\frac{11}{16}$
VENEZUELA,	» 3	»	35$\frac{1}{2}$	—	—
MEXICO,	» 5	»	28$\frac{15}{16}$	—	—
AMERIKA, Bankactiën			3$\frac{1}{2}$	—	—

Grieken 5½. Braz. 1839 £ 100, 89½.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt. Prolongatie 2¼ pCt. Wissel-Disconto 2.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.